جالبار

غلام حسین شوہاز

جالبار

غلام حسین شوهاز

جالب

دال جہاں ہست اِنت جالب ہست بات

سئے زهیرانی یاتگار ہست بات

کتاب ءِ نام ———— جالبار
شاعر ———— غلام حسین شوہاز
سال ———— فروری سنہ ۱۹۹۴ء
دانگ ———— یک ہزار
بہا ———— ۵۰/- کلدار
سرتاک ———— شگراللہ
کتابت ———— عیسیٰ سربازی۔ کراچی

کس مبات ھچّی مبتا ءُ ہَچ مَبتا

بِید تو بھنبور سُجات پیردان سُجتا

نام : ــــــ غلامِ حسین

پنّام : ــــــ شوھاز

ھُدامُرزئیں پتءِ نام : مزار کھدا بشام

بُن جاہ : ــــــ مچّارت شیھر زنگی نگور

پیدائش : ــــــ ١٩٥٧ء

تعلیم ۔ ابتدائی : ــــــ پرائمری اسکول مچّات

مڈل : ــــــ مڈل اسکول بالیچہ

ھائی : ــــــ ھائی اسکول تُمپ

انٹر : ــــــ ڈگری کالج تربت

بی اے : ــــــ ایس ایم آرٹس کالج کراچی

ایم اے صحافت : ــــــ کراچی یونیورسٹی سندھ

همائیءِ نامءَ ـــــ

که بیدآئیءَ منی جندهم
سرجم نه اِنت

پیش گال

ڈچ پینٹر وِنسنٹ وان گاگ VINCENT VAN GOGH
اردپاءِ هما اکس کشّاں چہ یکّے بوتگ کہ آئیءِ همسرءُ
هم عهداں آئیءِ اِزم نہ مَنّتگ ءُ آئیءَ اِش مدام ڈالچار کتگ
هے ڈول ماں نیادی ءَ هم آئیءِ اڈکُتگیں عکس ءُ نقش
بہا نہ بوتگ اَنت ، هالانکہ آئیءِ برات ماں پیرس ءَ
یک نامداریں آرٹ پروموٹرے بوتگ ۔ بلے مروچی هما
نامرادیں وان گاگءِ عکس ءُ نقش دنیاءِ مستریں آرٹ
گیلریانی زیب ءُ کروڑها کلدارءَ هم دست نہ کپ اَنت ۔
بُندرءَ لاشعوری طورءَ وان گاگ یک ـــــ
بزاں تأثریت پسند IMPRESSIONIST پینٹرے بوتگ ،
چیءَ کہ ناں آئیءَ پینٹریءِ قائدہ قانود زانتگ اَنت
ءُ نیکہ آ هے ازمءِ بنیادی عناصر بزاں COLOUR، TONE، LINE
ءِ حساب دادءَ معلوم دار بوتگ ۔ آ وتی دورءِ یک
بے ساریں مجناءُ پہ وتی ازمءَ گاریں ابدالے بوتگ ۔

آئیءَ هر ندارگ یا هر چیزے کہ دیستگ، آرا ھما وڑءَ
CONVAS ءِ سرا نقش کتگ انچو کہ آئیءَ وتی ارواحءِ
جُھلانکیانی تہءَ آ چیز یا ندارگ مار اِتگ ۔ اِے آئیءِ
ارواحءِ ھمے بے لگامیں زور بوتگ کہ آئیءِ نام ئِ ابدمان
ءُ آئیءِ اڈ کُتگیں عکسءُ نقشانءَ نمیران کتگ ۔
وتی دوئیں دانکاں گوں ھمے پچّارءَ بُجّنگیج
کنانءَ لوٹاں کہ ونسنٹ وان گاگءِ زندءُ ازمءِ
بابتءَ ھستیں دورءِ نامی ایں قلمکار اِرونگ اسٹون
(IRVING STONE) ءِ نوشتہ کتگیں BIOGRARHY
بڑاں زند احوال لسٹ فار لائف LUST FOR LIFE ءَ
چہ یک تاکدیمے اِدا پیش بہ کناں کہ مُدّتے بیت من ئے
متاثر کتگ ءُ منی دلءَ نقش انت ۔ آئیءِ بلوچی اے
وڑ اِنت :-
" تیوگیں روچ، ماں مسکیں ڈگاراں گلّہءِ کِشارانی
عکسے اڈ کنگءَ زند وان گاگءَ پینٹنگءِ کاربوج یکجا
کُت ءُ وتی بڈّءَ جت اَنت، ءُ دیم پہ بازارءَ رھادگ
گِپت ۔ آھمکہ گشادگامیءَ گوں روگءَ اَت کہ آئیءَ
زُوت چہ وتءَ سر یک پیرمردءُ بچکےءَ را شُت ءُ
رسینت کہ آھم ھمے کِشکءِ سرءَ میزان میزان سئیل

کنان ءَ روگ ءَ اِت انت ۔ وان گاگ ءَ پیر مرد جاہ یاورت

کہ نام ئے رولین اَت ءُ بازار ءِ پوسٹ مین اَت ، چی ءَ

کہ برے برے بازار ءِ کیفے ءِ تہ ءَ وان گاگ آئی ءِ کِشءَ

نندوک بوتگ ، ءُ آئی ءِ واھشں بوتگ کہ گوں آئی ءَ ھبر

بہ کنت ، بلے موہ ئے کدی ھم نہ رستگ ۔ نزیک ءَ

سر بیگ ءَ گوں ھوری وان گاگ ءَ مردءَ را سلام گُت :

" روبہ خیر ـــــ واجہ رولین "

" ھا ، منی واجہ ۔ اِے تو ئے پینٹر صاحب ؟" پیرمرد

ءَ درّائینت ، " روبہ خیر ۔ تو ءَ زان ئے مروچی یک شمبے

اِنت ، ءُ من گوں وتی گونڈو ءَ پہ بیگاھی سئیلے ءَ درکپتگاں "

" ھَو ـــ مروچی ھَوا ھم سک وشّں اِنت "

وان گاگ ءَ ھبر دیما برُت ۔

" جی ھَو ، سک وشّں اِنت ، بلے اگاں ھمے شومیں

لوار مہ کشّں اِیت گوں ۔ باریں ھالاں دے ئے ، مروچی عکسے

اَڈّ اِت کتگ یاناں ؟ " پیرمردءَ جُست گُت ۔

" جی ھَو ـــ " وان گاگ ءَ درّائینت

" واجہ من یک نا بزانتیں مردے یاں ، ءُ آرٹ

ءِ بابت ءَ ہچ ھم نہ زاناں ۔

بلے اے پمّن پہرمندی یے بیت تواگاں (ھمے عکس ءَ)
من ءَ پیش بدارے ، مردءَ گُشت ۔

"گوں دلوشّی ۔"

"چوگُشان ءَ وان گاگ ءَ وتی کوارءَ چہ یک
کنو یسے کشّ اِت ءُ مَرد ءِ دست ءَ دات ۔ مردءَ تاں
شرّیں دمانے ھمے عکس چارت .... ءُ پدا درّائینتے :

"واجہ من پدا گشاں کہ من ھچ مزانتیں مردمے یاں
من ءَ بہ بخش ۔ بلے ھمکہ گُشاں کہ تئی گلّہ ءِ کِشار ھمکہ
زندگ اِنت ، انچو کہ کمے دیر ساری ماترا آیانی تہ ءَ عکس
کشّی ءِ کارءَ گلائیش ءَ دیستگ اَت ۔ ایشی ءَ چہ گلّہ ءِ
بوہ ھم آیگ اِنت "

"گرڈا بزاں ترا اِے عکس دوست بیت "
وان گاگ ءَ جُست کُت ۔

"گُشت نہ کناں ۔ من بس ھمکہ زاناں کہ ایشی ءَ
منی اِے ھندءَ اثر کتگ ۔" ءُ چوگشان ءَ مردءَ دست
وتی دل ءِ سرءَ ایر کت ۔

ورنا فکر ءُ ورنا جوزھیں غلام حسین شوھاز ءِ

شعری دپتر ءِ وانگ ءَ رند منی مارشت ھم چو ھما کم سواد ءُ ھچ مزانتیں رولین ءَ اِنت۔ بزاں من چو نہ زاناں کہ شوھاز ءِ شعرانی سنگ پاسنگ یا تکنیکی میرٹ چی انت، (چی ءَ کہ کم سواد ءُ ھچ مزانتیاں) بلے ھمکہ زاناں کہ آئی ءِ شعراں چہ من ءَ :

- سرڈگار ءُ آئی ءِ ھچگیں کشارانی بوہ آیگ ءَ انت،
- سرکیشّ ماتکوہ ءُ آیانی گَرّ ءُ گَٹّ گندگ آیگ ءَ انت،
- گوازگ ءِ طِلا رنگیں دروشم چمانی دیاماں تررّگ ءَ انت
- گلزمین ءِ مِسکیں ڈگار ءُ ماں گواش ءُ رُستگیں کشارانی ندارگ گندگ آیگ ءَ اَنت،
- مھلبیں بانگواہ ءُ سحرگاھانی وھدءِ جنترانی توار گوشاں کپگ ءَ انت،
- ماھلیں شلی ءُ صد گنجیں شاریانی وشّیں بالاد ءُ کبگی رواج ماں دل ءَ نقش بیگ ءَ انت،
- پرپکیں رکّانی بینگیں تام ماں ننکّ ءَ مارگ بیگ ءَ انت،
- نیتّیں زر ءِ چول ءُ زیتّ پْرشوکیں گوْرم گندگ آیگ ءَ انت،

● — کیچ ءِ بُرزیں چناں ، سَسّی ءِ زیمیں ترانگ ءَ گیجگ ءَ انت ،

● — میرنصیرخان ءِ کوٹ ، مٹے دا جدبترءِ دیریں پاداں دل ءَ آرگ ءَ انت ،

● — سیوی ءِ بازار ، سرمگیں بولان ، چلتن ءُ مُردارءِ ماتکوہ دیما گردگ ءَ انت ،

● — بھارسنج ءُ خماریں دلبرانی پُلّیں کندگ ءُ بینگ تایں ھبر گیرآیگ ءَ انت ،

● — ءُ چہ درستاں گیش ، سنگین ءُ گراں نازیں بانورءُ آئی ءِ نگرھیں مُندریک ، سیمیں گُنّل ،

زرّیں منگلیک ءُ باؤبند ، سنگہ ءُ طلائیں چوڑیگ ، ڑلانگوکیں پادیک ، آسکیں گردن ءِ زرّیں جوّگ ، گردیں سرءِ دُرپشوکیں ٹِکّ ءُ قید ، چندنیں جیگ ءُ مھکمیں ٹاسین ، رُستگیں پونزءِ چاگردءَ تپوکیں مُتّک ، گرانزیگ ءُ گُبلیں پلوہ ، گوشانی بُراہ نائک ءُ والیگ ، ھِنّی رچتگیں دست ، نیم خماریں چمّانی کنجل ، مُھرگ ، الماس ءُ کھربا ، ادلس ءُ جارجٹ ، بزاں ھمے گُلّیں سھت ءُ زیوراں گوں سمبھتگیں بانوری بالادے ءِ دلکشّیں تصویرے گوں

وتی TOTALTY بزاں کاملیت ءَ چاّنی دیما آیگءَ انت
بلاشک فکر شاعری ءِ مجگ اِنت، بلے شاعری
نمہ دار ءُ ڈولداریں لفظانی ابید فلسفہ، نظریہ، پراپیگنڈا
ءُ دگہ ھرچی بوت کنت، بلے شاعری بوت نہ کنت۔ ءُ پدا
ھمے نمہ داریں لفظاں وھدے شاعریک چُھتہ دستیں
حکمن کارے ءِ ورڑا ھمرد ءُ ھم دپ کنت، گڑا شعرانی جمالیاتی
عنصر فکر ءِ ابلاغ ءَ آسان ءُ آئی ءِ IMPACT بزاں اثر ءَ
گیش ءُ پائیدار کنت۔ ہمیشکا منی دل ءَ فکر اگاں شاعری ءَ
مجگ اِنت گڑا AESTHETICS بزاں جمالیات آئی ءِ ارواح اِنت۔
" جالبار " ءِ نام ءَ نز آورتگیں شوھاز ءِ شعرانی
وانگ ءَ رند منی اولی IMPRESSION بزاں تاثر ایش اِنت
کہ شوھاز ءِ DICTION بزاں لفظ انبار سکّ RICH بزاں
پُرگنج ءُ ORIGINAL بزاں زگر انت۔ دومی تاثر ایش اِنت
کہ ابید چہ یک دو ھندان، لفظانی کمائیگ ءُ کارمرزیک
قدرتی روانی ءُ EASE ءَ گوں کنگ بوتگ کہ آئی ءِ تہ ءَ
CRAFTMANSHIP بزاں زورکاریگری ءِ تاثر کم گندگءَ
کئیت۔ انچو معلوم بیت گُشئے زانا فکر ءُ ھیال ءِ آیگءَ
وھدءَ شوھاز لفظ شوھاز نہ کنت بلکہ لفظ گوں فکر ءُ

ھیال ءَ ھمراہ ءُ ھم گام کاینت ۔ دگہ یک چیزے کہ من مار اِتگ، آ ایشں اِنت کہ شوھاز ءِ فکر نا وَ گرڈمُنج ءُ پیچیدگ اِنت ءُ نیکہ شعوری طورءَ یا گوں زور کارئگری ءَ آ فکرءَ گوں لفظانی پیچ ءُ تاب ءَ گرڈمُنج کنت ۔ شوھازءِ فکرءِ اظہار ءُ ابلاغ تچک ءُ روان اِنت ۔

لھتے نقدکار بلکن شوھازءِ شاعری یا آئیءِ مستریں بھرے ءَ شکرگالیں فاضل یا بلوچیءِ ایدگہ کلاسیکی یا عہدی شاعرانی گیَگان یا خوشہ چینی لیک اَنت ، بلے منی دل ءَ لفظ یا ڈکشن ھمک زبانے ءِ شاعرءُ قلمکارانی ھوریں میراث انت ۔ ھمک شاعر یا قلمکار چہ ھمے لفظانبار ءَ دتی زانت ، جوازت ءُ قدرت ءِ بخشاتگیں بودءَ گوں لفظ کار مرز کنت ۔ کمال کسے ءِ گورءَ لفظانی گیشی نہ اِنت ، کمال ھمے لفظان ءَ پہ راہ راھبند، آیانی فطری تب ءُ قدرتی EASE ءَ گوں شعری یا نثری قالب ءَ آرگ اِنت ۔ اِدامن انگریزی ءَ پہ درور پیش کناں ۔ مزنیں ڈکشنریز یا لغاتءِ تہ ءَ انگریزیءِ کم گیش کلیں لفظ ھست ءُ موجود اَنت ۔ بلے ھرکس ھمے لفظانی کارمرزءَ گوں شیکسپئر ، ورڈزورتھ ، شیلے ، ملٹن یا ٹینسن

بوت نہ کنت۔ چو پرے ھاترءَ کہ لفظءِ ھستی یازانگ
یک ھبرے ءُ لفظءَ را آئیءِ فطری رنگ ءُ چاگردءَ
پہ راھ ءُ رھبند کارمرز کنگ کارے دگہ۔ ءُ پدا اِے
ھبرھم دلگوشس کرزیت کہ بد ڈول ءُ بد مزگیں لفظءِ
کارمرز وَ عیبے، بلے ڈولدار ءُ نمہ داریں لفظءِ بد ڈول
ءُ بدرنگیں کارمرز مستریں عیبے۔

شوھازءِ شاعریءِ سہے یکّیں تہرءِ سرءَ دتی کچ
ءُ کساسءَ یک نیم بُندگیں چشانکے دیگءَ گوں
ھوری من آئیءِ شاعریءِ میرٹس ءُ ڈی میرٹس، آئیءِ
تکنیک، اسلوب ءُ آئیءِ فکرءُ ھیالءِ گران ءُ سنگینیں
کارءَ پہ سخن زانتیں کوّاس ءُ کتہ کاریں نقاداں ویل کناں۔

شوھاز انگت ورنا ءُ آئیءِ فکرءُ جوزہ ھم ورنا
انت۔ آ انگت باز شاعری کنت ھمے وڑءَ آئیءِ شاعری
ءُ فکرءِ سرءَ دلجمیں ءُ سرجمیں سَرگداری ھم بیت
ءُ الّم ءَ بیت، چیٔ کہ آئیءِ شاعری سَرگداری
کرزیت! البت منی گُڈّی دانک ھما اِنت کہ
ردلینءَ کتگ، بزاں:

اے پمّن پہر مندی یے کہ شوھازءَ چو مزن نامیں

وان گاگ ءَ وتی شعر منی ہمیں کم سواد ءُ ھچ مزانتیں روئین ءَ پیش داشتگ اَنت۔ نوں من چوکہ سخن زانتے یاں نیکہ نقدکار، ہمیشکا بس ھمکہ گُشاں کہ شوھازءِ شعراں منی اِے ھند اثرآماچ کتگ —— بزاں دل !!

بلوچی سبزبات۔

کراچی ۵ دسمبر ۱۹۹۳ء   محمّد بیگ بیگل

دنیاءَ بسے چو بیتگ،
گاھے دل منی گیمُرتگ
گاھے پہ ھیالے کپتگ
برسئیل ءُ شکارءَ رفتگ
"ٹُولُو" شوھاز کہ زُرتگ
دیم پہ آگیابیں حَبّتءَ
اودا شاھمرادءِ چاتءَ
مُرگاں واھگءُ پر یاتءَ
شاتل ءُ کپوت باز بیتگ
یکّے پہ گوْمے شر نشتگ
ھنچو توار کُتگ "ٹُولُو"ءَ
لگِّت بَزّگیں شاتوءَ
کپتگ اَندرونءِ جُوءَ
بیھوش بیتگ چہ کوکوءَ
مرچی وشّیں ھواءُ ھوْر اِنت
باندا مئے شکارءِ شوْر اِنت

مرچاں ٹوٹوانی دور اِنت
پہ تیری دانگ ءِ چور چَور اِنت
گوں ما ٹوٹوءِ تیر گار اِنت
مھلوک شُوروءَ ھیل دار اِنت
شھرءَ تربت ءِ تیرگران اِنت
یکّیں یوسف ءِ دُکان اِنت
ھر دو ڈَبّیاں سَدمان اِنت
کیمت دَہ دَہ ءَ تاوان اِنت
سوداگر میئے مُلّا اِنت
ھر روچ ھُشترءِ ٹُلّاّ اِنت
کوچَنڈ بیت بَرے لُڈّان اِنت
دشت ءُ منزلی کُڈّان اِنت
ھر روچ گُشتگ اَت بیا مُلّاّ
زَرّءُ لائیسناں زیر گُلّ ءَ
نِند ماں گاڑیانی ٹُلّ ءَ
کراچی بہ کنت میئے جَلّ ءَ

گِنداں چوکہ من مُلّاءَ
وپتگ سرشپءُ بانگواہءَ
صُحبءِ بستگءُ نیمروچءَ
دکانی پچّینت بیگاہءَ
سِندھءَ وتنگ یے اِکرڑو با
ھروھدءَ دپءَ کشّیت ساہ
دستءَ دنت سکن تچ گیپت ناہ
برنجءَ کنت کنگ کشکءَ راہ
نامءَ وتکرڑیں مُلّایے
ڈنّءَ رُبستگیں گورکاھے
زاناں پل نہ دنت مچّاتءَ
بلّءُ سورگءُ کلچاتءَ
کراچیءَ نہ روت مئے مُلّا
کانگاشک پچیت بے چُلّءَ
ھر روچ پانگ اِنت تندورءَ
سرگپتگ مُدامی سورءَ
جمّاز نہ بیت مھرِیّاں!

o

نور خان بزنجو

گُش اَنت

زیادھیں درد ءُ گیشتریں اومان گُش اَنت
بزّگیں شیھ ءَ ھاَئل ءِ سوزمان گُش اَنت

آ تاگگیں ڈُکّال ءَ نہ کُت ایر جیگ ڈیل منی
ٹیٹل ءِ ٹھلائی من ءَ تو پان گُش اَنت

سوھویں مُلّا ، زیارتی مُنجار ءُ پیر
گوں وتی مندراں سرجمیں علمان گُش اَنت

گوالگ ءُ پاتاں وھل کت انت میرانی برنک
بزگراں ھلک ءِ مُشتگیں جوھان گُش اَنت

گوارگ ءُ پھلّانی تلاہ رنگیں دروشم ءَ
کُرّ ءُ بے واکیں پانگ ءُ باگپان گُش اَنت

دست نہ رسّی کہ جوڑ کنت زانت ءَ بے شرپ
کسّی ءَ پچوھا ، کسّے ءَ گیگان گُش انت

ھرچ د پارگا جیل اِنت دپ ءَ وشیں وردن ءِ
کپتگیں مردءَ رِتلگیں دنتان کُش اَنت

گلّہ ءُ برنج وت نوش کت اَنت گیگے مِھتراں
ناں پچاں ھورک ءُ ھالیگیں ھیران کُش اَنت

جمبری شینک ءِ واڈھ ءُ استاگل اَنت
ماں پرتگاں تش ءُ ہرّگ ءُ سِندان کش اَنت

گوانزگی گوگاھاں نزانت کاریں بلک ءِ
بندگ ءُ مورت ءُ کُچّلیں درمان کُش اَنت

گُوشت کے ءَ، گُونگیں سنگت ءُ براتان ءَ شوھاز
مادریں ھنکین ءِ تھ ءِ زندان کُش اَنت

-o-

وشّیں باندات

بُرزترءُ بالاچہ گریشگی کوٹاں
یاچما مات کوھیں گرءُگٹّاں
سربکشّات انت کوکرءُ اِستین
مُکّاں پیٹّواں سرگواتے کنات ایرجیگ
ھؤر بگوارات ءُھار بملّات اِنت

تُنّبگیں ڈیھ ءِ میسکنیں ڈنّاں
گلزمین ماتیں پہ اَجب رنگے
شَربرودینات سیرءُ گومازاں
ھلکواں رُمبات اَنت رَمگ رُمبیں
ڈاچی ءُ پرّاپ، گوک مزن سرمبیں
ترونگلیں سرگوار چہ شیرکنیں ترمپاں
لُنٹکاں بات اَنت ھوٹگ ءُ کھنیگ
دل مراد بات اَنت بےمُرادانی
سربتاگ بات اَنت کیلگاں وشّی
شگرب ءُ مگرب ھرچہار کُنڈاں
کودکی وَزمیں شادھے بیایات!
پوگسیں زرد ءِ ھرشم ءُ ترّک ءَ
مھرءِ سوگاتیں بینگے بندات
ماھُل سدگنجیں شلی شاری
سکّیں امروز ءِ وشّیں باندات ءَ
مِھلبیں بانگواہ ءُ سحرگاھاں
جنتراں دُروشات اَنت گلے گندیم
جنتراں دروشات انت گلے گندیم

سنگین

جی ملوک سنگینءُ گران نا زیں،
جی ترا بات اِنت سد ھزار بات اِنت
بیا تئی مھرءِ کِسّواں وشّیں
دل منی درسِست ءُ گدائی کت
تو منی پُلّیں واھگاں گواجار
من تئی جیگ ءَ گوں دناں بیثاں
بیا ترا چارگُلّے بَراں جوانیں
پہ ھلو ھالوے کناں با نور
چہ ھِنّیاں دُرج ءُ کرمزیں تاسءِ
من ھمک بوگ ءَ تئی رجاں ورزے
سرگوپے کاراں سوھویں پرتو
تئی ڈکّمیں میداں پہ وڑے رَندایت
لنکاں ماریگ نُگرھیں مُندریک
مان کنت گوشاں کُنّلاں سیمیں

منگلیگ دست ءُ باؤبند باسکاں
سنگہ ءُ چوڑیگاں تلاھیناں
پاداں تئی پادیکاں ژلانگوکیں
گردن ءَ آسکیگ ءَ جوکّ زرّیں
جُتک بیت وزمے گوں کپ ءُ کوداں
ٹِکّ ءُ قید دْرپشوکیں، سرءَ گِردین
چَندنیں جیگ ءَ مھکمیں ٹاسین
سے ءُ چار رنگیں ریشمیں تُوئیگ
سیوئی پینگ ءَ ناستگیں میدیگ
بْراہ تئی گوشں ءِ نالک ءُ والیگ
باڑیگاں کولیگاں کناں سیلیگ
پنجگ ءَ لطمیں گبّ سپاھانی
کنجل انت چم ءِ آیات قرآنی
مُھرگ ءُ الماس کھرباسنگیں
ادس ءُ جار جبٹ گون ءَ گون رنگیں
پُلّک ءُ گْرانزیگ ءُ پلوہ کُبلیں
چپ ءُ چاگرد ءَ تئی رستگیں پونزءِ

سمبھیت وھدے کہ تئیٔ بالاد
زیور ءُ سھتاں گوں تلا ھیناں
دزگوھار کاڑیں ھیت شپ ءُ روچ ءَ
دُزّکی ءَ ءُ داں تئیٔ سُور ءَ ،
کاملیں نازینک جَن اَنت پَرتو
ڈُھل گرُّاَنت ءُ بندۂ بنت بانجیگ
شھم شِپیں دُرّانی عجب جنگیں
وشّں اتبیں نیادانی دَینت تُنّ ءَ
من شپ ءِ پاس ءَ ھرچار یناں
ندر باں کو لیگ ، ھزار رندءَ
ھاترءَ پُلّیں تئیٔ منا لبزانت
سینگ ءَ چگّاں گونڈلیں تیراں
بیا منی زِرد ءِ جنّتیں ماھل!
دۓ منی چماں گل گتیں وابے
پْروش منی عمر ءِ داتگیں تُنّ ءَ
چہ پرَبکیں رگّانی بینگیں تام ءَ
کدھاں سرر تیچ ءُ منا وازآر
بیا ببر ھوشام ءَ بیّگی زندءَ
تلوساں من کہ پرچیا گْواز بینتگ
بیدتو زندءِ سُھب ھمک سارتیں

پَداکایاں

مھلبیں سُھبانی سمیں سارتیں!

چہ زر ءُ پڑاھیں کوچگاں کائے

تزانگاں گیج ئے منا لال ءُ بیگّانی

بارگیں میان ءُ نُنگرھیں دیم ءَ

جَل دَما نے ءُ دے منا ھالاں

دے منا اھوالاں زباد موش ءَ

دل منی قھر ءُ من دراں ڈیھاں

گریشگ ءَ زند ءِ سِستگیں سیھاں

بید من چون اِنت منی ملکھیں ماتیگ

تلوس اَنت پر من چون گوھار کاڈیں

چون اَنت منی بیل ءُ گنگل ءُ اُمراہ

پیسر کی دودانی تُبنی دوزواہ

چون کن اَنت گوازیگ ماں ماھکانیاں

ھُلکھاں مھر ءِ رُستگیں ورنا

چوں کہیر سولیں ماں لدءَ لُڈّ اَنت
گِرڈُک ءُ سیاہ تاکیں کُنر گواش ءِ
بو موئیں تلاّنی تلوکیں آپ
مھلمیں سنداتاں چیتورپروش اَنت
مھترءُ میرانی چَوکّ بندین
میشتاں اوبال ءِ چوں کن اَنت آڈروھ
ھلکوءِ ریٹّائیں جِنک جُتک ءَ
چون جن اَنت چاپ ءَ چوں گش اَنت نازینک
چمّ کئی پہ من ارس ءُ ھولنب انت
کئی دل ءَ اوپار پرشتگ ءُ ژند اَنت

دے سلامان برھما لال ءَ
زند بکشوکیں ھلک ءِ وش گال ءَ
گُشں منی ماہ دیم ءَ کھیبانی،
ٹیٹّل ءُ زیباءَ گنج ءُ سیتانی
بانک ءَ زردءِ، ماہ ءَ تابانی
جنّتی بے مٹّیں براہ ءَ ھورانی
ننند دل ءَ جزم بی کہ من پداکایاں
ھنچو کہ کئیت اِنت گوات سباھانی

بس

گریوگ ءَ چمّ ءُ دِریکگ ءَ دل بس!
مارا امروز ءَ چارگ ءَ گُل بس
لُوٹک ءُ آروس نے مُبارکی!
ترانگاں گُپت ءِ پْرشتگیں نل بَس
اِشکراں لوٹ ءُ ریتگیں مھرءِ!
بْریجگ ءَ یات ءِ چُنکگے جَل بَس

مرزگ ءَ اوستانی لدیں گواشس ءِ
دلجمیں ھِژم ءِ چار ءُ سۓ پل بس
ہِند ءُ نیادانی کپتگیں بان ءِ
دونگ ءَ دود ءِ کمُّکے گِل بَس
تاپگ ءَ زِرد ءِ پَتکگیں نان ءِ !
تپتگیں تینّ ءِ بستگیں تل بس !
پودگ ءَ زند ءِ بے نپیں سوک ءِ
وشّنیا تکانی شادہ ءُ گل بَس
سرگیں ڈَنّاں کلپیں اُمیت ءِ
گوارگ ءَ ارسانی ڈْردیں شَل بس !
کتّگ ءَ ناڈْراہ ءَ شُدءُ گڑن ءِ
پِنڈگ ءُ داد ءِ داتگیں کَل بس
پِرْوشگ ءَ بیھوشیں سر ءِ شیھ ءِ
گُلّ ءِ پیش گاہ ءِ ھانل ءِ ڈَل بس
میتگ ءَ گُنگ ءُ ھَلک ءَ کرّانی
بَندگ ءَ دروگ ءِ بےمتیں لِلّ بس
پہ ساھگ ءَ روچ ءِ سوتکگیں جان ءِ
کاپَر ءِ لمب ءُ کپتگیں پَل بس

تو نمیرا نئے

بابائے استمان ءِ نام ءَ

تاں هما وهدءَ که جهان هست اِنت
تاں هما وهدءَ که تِرْپ اَنت استال
تاں هما وهدءَ که ماه ده ءُ چارءِ
گیدیءُ دلبندءِ سرا درپشیت
تاں هما وهدءَ که روچ ءِ روژنائیءُ!
هرچ شپ ءِ الّم درکپیت دیم ءَ
تاں هما وهدءَ که کپوت تهنا
مَکّهیں دربندءِ گمیگ، نالنت
تاں هما وهدءَ که زرءِ نیلّیں
هست بنت چول ءُ زیت پُرشوکیں گْورم
تاں هما وهدءَ که چنال کیچ ءِ
سستی ءِ زمیں ترا لگاں گیج اَنت
تاں هما وهدءَ که کوٹ نصیرخان ءِ
ماں میریءَ راجی دپتراں مانیت
تاں هما وهدءَ که شالکوٹ گنجیں
چِلْتن ءُ مردارءِ هدابند اِنت

تاں هماو هدءَ کہ سرمگیں بولان
وت نگهپان اِنت گورگیں گُلّ ءِ
تاں هماو هدءَ کہ سیوی ءِ بازار
شکّلیں سیتانی وڑا لیگ اِنت
تاں هماو هدءَ کہ کهیسر منجیں
ماں لَدءُ گواشّسءَ پہ وڑے لُڈّا اَنت
تاں هماو هدءَ کہ تاسپیں بچّے ،
پہ ملکهیں ماتیگءَ زریت سهتے
تاں هماو هدءَ کہ آدمی ذاتے
تلوسیت پہ مهرانی گُلیں نامءَ
تاں هماو هدءَ کہ ابیتکیں دل
رفتگیں باریگءِ دوارجاہ اِنت
تاں هماو هدءَ کہ دوکُرمءَ چہ
مَلگیں فرهادءِ بِدا اَنت چیهال
تاں هماو هدءَ کہ جواناںءِ
گیدیءَ مان اَنت گشتگیں گپتار!
تاں هماو هدءَ کہ ادرسهو لُمبیں
شیپ گراں بنت چہ دیدگاں بڑنیں

تاں هما وهدءَ که کوڑویں امروز
په شپ جتیں اُزرءَ کُهت ءُ بڑ نیگ اِنت
تاں هما وهدءَ که شپانکے سے مئے
تیهرءُ مات بندی سرے نشتگ
نشانک دنت چمّاں په گُلیں ڈیهءَ
الّمیں لیکیت و تا والیءُ وارث
تاں هما وهدءَ که نیلّگءَ بڑاهیت
نام مزن مرّیں میریں دادشاهءِ
تاں هما وهدءَ که سخن سنجیں!
پازَل ءِ گالانی نوار هست اِنت
تاں هما وهدءَ که زانت پشت کپتگ
تاں هما وهدءَ که هوشس برجاه اِنت
سَد هزار دْروگ بندءِ تها بیّجے
راستیءِ پهکیں داں بدنت گُشتانک
تو بزاں هست ئے تو نمیرانئے
تو نمیرانئے که راستیءِ رهشون
تو ابد مانئے تو ابد مانئے !
تو نمیران ئے تو نمیران ئے

شُت اَنت

روچ شت ءُ ماہ شت اَنت
مُھکمیں سال شُت اَنت!
پُلّیں امروز نہ شُت !
مئے گَل ءُ بال شُت اَنت
ترونگلیں ارساں نگورت
دل شِپیں تیراں نہ سُپت
گورگیں گُلّ ءِ وڈالاں
مئے سرءُ مال شُت اَنت

مجلس ءُ دور بلوچیگ
شیر کنیں گپّ ءُ ھبر
جلّک ءُ چھر ءُ گدان
گوپتگیں شال شت اَنت
چاکر ءِ زور ءُ تیاری
ھانل ءِ ھیسکارگ
رَند چہ شیھ ءَ اِے جھان
مھر پھوال شت اَنت
عزّت ءُ جام شت اَنت
شُت اسیلیں پازل
لبز ءُ گپتار ءُ بیان
گال ءُ سرگال شُت اَنت
گند ءُ بند دوستی ءُ براتی
ھوری ءُ ھورین تپاک
شکلیں دروت ءُ سلام
حال ءُ احوال شُت اَنت

پیداکاں

مھرءِ شر رنگیں جھاناں من جھاں پیداکاں
رُہ بَریں زندءِ گُماناں پہ گُماں پیداکاں
مارابیگواہ نہ کنت دھرءِ دَریں بیگواھی
من وتی رندءَ تچاناں من تچاں پیداکاں
سوچ سَتَر سوچ منا سوچکءِ سچوکیں سوچکاں
چوچِیں دارءَ سچاناں مں سُچان پیداکاں
ڈْرش ڈْرشءَ دروش ڈْرشوکیں پہ عجب ڈْروشاں کن
ڈْرِشتگیں دانءَ ڈْروشاناں من دروشاں پیداکاں
توزَرءِ پہ من بِہ زَر کہ منی زِند زَر اِیت،
دل زَریت بیاکہ زَراناں من زَراں پیداکاں
شل منی ارس شَل اَنت، شل شلیں نودی شَل
شل شلاں بی کہ شلاناں من شلاں پیداکاں

تلمل

عارف بلوچ

تلمَل طلاھِں سومری
گراں مھذبیں ماھیں پڑی
باریں کدی بانور بیٔے !
باریں کدی بانور بیٔے !
ھِنی زبادیں مینتگاں
ھلکءِ ملوکیں دختراں
گندیم چہ دُرجیں گوالگاں
دُرُشت انت سُبکیں جنتراں
سِستگ ھبر سانگ بندیءَ
میرءُ امیریں مھتراں

تلمل طلاهیں سومری
گراں مھذہیں ماہیں پری
باریں کدی بانور بئے
باریں کدی بانور بئے

تو پہ امیتے نشتگ ئے
من پہ اُمیتے زندگاں
تو پہ بلیں شہزادگے
من پہ وتن ماتیں وتیگ
پہ سُھریں گُدءُ پوشاکیءَ
پہ آمڑءُ مزُواکیءَ
چم داشتگ اَنت ءُ نشتگ ءَ
دیم اِنت مُلور گیمُرتگ ءَ
چوکہ تو ئے چوکہ مناں
کس چو نہ اِنت اِے عالمءَ
تلمل طلاھیں سومری
گراں مھذہیں ماھیں پری
باریں کدی بانور بئے
باریں کدی بانور بئے

گال

شَکّل پاآزل ءِ گپتار اَنت
گال ءِ پہ وڑے کتّار اَنت

بے ھوشیں سراں عقل ءُ ھوش
ڈْراہ کنت کپتگیں بیماراں

زیردستی مَہ منّ اِت رِچ بَر
ڈُھینیت بزگر ءُ لاچاراں

دژمن شمے نہ اَنت ماہ ءُ روچ
بدواہ واجہ ءُ ھستگار اَنت

تِنگ اَنت کدّھاں ھونانی
لاپانِش بچار تِرنگار اَنت

بالاد ءَ وتی باوردار
چماں سک مدے زرداراں

ھچ پیم ءَ نہ بنت ھمراہ مئے
راہ ءِ کُنٹگ ءُ جیمار انت

اوپار ءَ مکَشں ھوکاپش
میر ءُ معتبر سرداراں

بروردءُ ثمر جھُدانی
شوھاز ءَ شمے وت گار انت

دِلمانگ نہ اَنت چانیگ ءَ
قوم ءُ راج ھمانا مدار اَنت

منی جِندئے

تو منی جِند ءُ زندءِ وَاھُندئے
چہ منءَ یاتانی پُلوکٹ زندءِ
واھگءِ ساپُ سَلّہ ایں آدینک
شانکپہ من چمّاں تووتءَ گِندئے
من دگہ دنیایے سرءَ کشّاں
سَھتکے گوں من تو اگاں نِندئے
مُرتگیں دل مئے گُرک جَنٹت سَدبَر
بوشت دمانے بیا تاکجھ ءَ زندءِ
مِن پہ تو بندیگاں اَمُل ھنچوش!
پِنّواَت چو پہ سَسّیءَ سِندءِ
پہ تئی بچکندے کناں قربان!
سَد ھزار شر رنگیں جِنک ھِندءِ
من تئی شَوھازءَ بکنے باور
گارکتگ باوست بیا وتی جندءِ

عارف بلوچ + نظم مثنوی

لُڈّوکیں کپوت

جی کپوت لُڈّوک ءُ سُبک بالیں
مُرگ زھیرانی ترھ شکر گالیں
دے منا اھوالاں گلیں لال ءِ
ٹیٹل ءُ دابانی زباد مال ءِ
کہ دل منی بے بود ءُ جگر ریشیں
سر منی بے سار چہ گماں گیشیں

پڑوشت من ءَ گیگئے بے گوْمیں زندءَ
دات اَجب چکموٹ جِند منی جندءَ
مُرتگیں بالاد ءِ گرءُ چیلّ ءَ
آسے ماندا شتگ مھکمیں ڈیل ءَ
ھمسَرءُ ھمراھاں گِسر بیتاں!
کُت منا بیگواہ بے نپیں سِیتّاں
چوں شموشاں من امینیں ھلکاں
رَتاکگیں گوارچ ءُ آھنیں تلکاں
چوں کناں شَمُجُواں وتی بیھال
ڈڈّرءَ سَدبر چست بنت چیھال
کودکی لیب ءُ مش مرا گاھاں
چوں شموشاں من ترانبلیں نایاں
گِیر منا کاینت سک کُنزلُبّیں
ساہ ھما جاہ اِنت کے ھمود حُبّیں
بس کن کوکواں مُرگ زھیرانی
زیاتت نزا گون اَنت دعا پکیرانی
چہ غم ءُ اندوھاں جگر ترکّیت
سر گُل ءِ اُگبالاں چتور رکّیت

زوراک

گڈسری پاسں ءِ مرمرانکیں آسں
دیگریں اُمرءِ مھتلیں پاد تراپ

چوں کنے زندءِ واھگ ءَ پادموشں
چوں پُل ءِ زانت ءِ تاگت ءُ موہءَ
چوں کنے چاگردءِ مُدام بندیگ
چوں کُشتے دھرءِ داتگیں پگرءَ!
پھک ءُ پلگاریں تانسریں رُژنءَ
(پہ) لاگریں شینکے چون کنے اندیم!
تاکدے کنے براتاں چہ مناگستا
تاکدیں جپّیں ماسگاں بندئے
تاکد گشئے راستیءَ بگش ڈروگے
تاکدیں نقشیں منجواں نندئے
ھجگیں پُلاّں چہ پُلیں گلباگءَ
زورسری باریں تاکدی سندئے!

پُل گُد

ڈروھتگ چماں پہ گُلیں وابے
دل جمیں برگشتگ زَریت دابے
اوہ من باتاں بیوتی دیستگ
زند بیا دات گوں سینگے چاکیں
شپ مناطمیں ترانگاں گیجیت
روچ منا لال ءِ پُل گُدیں جان ءَ
درد منا سدرَندءَ کن اَنت ایرجیگ
ڈروت منی پُلّیں پُل دپ ءِ بیاھنت
پہ شَکلیں تران ءُ ساھتے بیاد ءِ
سرجمیں عمرے بیتگاں تُتنیگ
آسروں سربیت کدّہ ءُ گُرمے
بیت ھوارھاکاں جون منی ھاکیں

گون بیت

زندمان ! زندے بیاتئے نام ءَ گوں بیت
شکّل ءُ شھد ءِ وشّی یے تام ءَ گون بیت
من تھاری ءِ رچ وڑءَ اَمبراہ نباں!
رُژن ! روژنا ءُ سُھر دپیں بام ءَ گون بیت
پچ نلرزیت دل ! اِشل سریں تیری سُمبگ ءَ
ھمبلوں گوں من کام ءُ ناکام ءَ گون بیت
شپ جتیں بگّ ءِ پرشتگیں مھریگ چالک کُتگ
تپیتگیں پادانی ھمک گام ءَ گون بیت
نی مئے ھلک ءَ ھانلے باجائی نہ بیت
شیھ سْرپ ءَ مھر ءِ پنڈگءُ وام ءَ گون بیت
الّم ءَ روحے ھمبلاں نوک آپ سَنگراَنت
لیجرے گرژن ءِ درتکیں دام ءَ گون بیت
گت کدی گیتگ واجہ ءَ میراں پیسر!
پادشیا دگیگ ءُ برتلگیں شام ءَ گون بیت
گُٹ سُتگ مُلّا پلکگاں حاکشانی مکن
قاضی اللہ ءَ پنڈتے رام ءَ گون بیت

باﺋوبند

زندءِ ھیال اَنت کپّ کپّ
دردءِ ھدوک انت ژَندءُ پند

ژرہ یک دمانے ھاآنل ءِ!
ھوشءِ پُلوکیں باﺋوبند

پمن طلاھیں شپ بہ رتیچ
پمن صباحے روچ بکنے

سَھتے بہ شِنگیں ھپراں
سھتے بہ نند سھتے بہ کند

تو پچو گُمان ءَ دِیر مَبی
تو پچو ھیال ءَ پِر مکپ

شَل پہ صباح ءَ مھتلیں
چمّ ءِ تریپوکیں نودی تَنَد

پرپیں تماسئے کوچگ ءَ
باپیں نِوان ءَ رستگیں

پُھلّیں گشادے دلبریں
درچکانی شاھاں چوں مہ چَنڈ

نیاد ءِ دمان ءِ ماھکان
دوست ءِ جتائی اَلاَمان

کیچ ءِ چنالُ ءُ براھ ءِ تو
بے تو گیاباں تُمپ ءُ مَند

مثنوی

زگریں زھیر

لھڑیں دل ءِ زگریں زھیر
بیٹ ءُ لدءِ منجیں کھِیر
تو چہ جھان دیما ترءِ ! !
انجیرءِ پُل ثڑنج ءِ برءِ
وھدے تئی یاتاں کپاں
چو آھنیں تلک ءَ سْرپاں
واترکنے ءُ گُلّے ءَ بیا
ھنچو کہ کیت سارتیں صباح
شپ اِنسریت ءُ روچ بیت
دردیں دل ءِ غم موچ بیت
گنج ءُ مراد ماہ چاردھی
سیر وابی ءُ وشں آگھی
تو مئے دلانی بانُگ ءِ
من للّٰہ آں تو گرانک ءِ
مارا چیا بڑنیگ کُتگ
زِردوں چیا تُتّیگ کُتگ
اَیکیم نہ بیت بیا بَزّگ اِنت
دَاھِشں گشئے نوک سَبزگ اِنت

مجگیں گندیم

چم منی کوھیں بانڈماں سکّ اَنت
ھوش منی بُرتگ کاگدیں رکّاں
کوچگی گندیم ءِ ماہ گشّے مجگیں
لذّت ءِ ورنائیءَ گٹیر ھجگیں
کدّھ اَنت دیدگ ءُ کمان بُرواں
ھاڑگیں ٹپّانی دلءِ درمان
گوھرءُ درپشوکیں طلاہ گنج ءِ
بُرز گشّے آزمان سرءِ سنج ءِ
اَدلسیں پوشاکءُ گلءُ داب ءِ
تو، پچیں چمّی دیستگیں واب ءِ
گرام کپوتیگ اَنت ءُ رواج کبگی
لُڈگاں پُر مہریں دل اِنت سگّی
دُہ بریں یات ءِ آپسرءُ ھژّام
رنگ انارکانی شُھرچکیں گوربام
دنت گچیں حوراں جنّتیگ پرکے
ٹیٹلیں بالادی گشّے گرکے

ابیتکیں ترانگ

چمّاں منی واب آنت گُل ءِ
زردءَ منی لال ءِ ھیال حل
زند ءِ آبد مانیں شپاں
دِلگیر ءُ من دلرنج نیاں
بندیگ وتی ماھیں گُل ءِ
دگہ کسی ءِ بندیگ نیاں
روچ گوستگنت زندھم گوزیت
جزماں کہ روچے ساہ منی

رَؤت پہ یکیم ، اَلّم بِدیت
وھدءِ تیاری بے گمان

زیر بیت ماں دستاں زَمبلاں
ماں گریشگ ءُ لا ای مکان

پمن وڑیں کَبرے گوْجیت
ڈیل ءِ منی براہ ءُ گُشاد !

بیت انت ھوار ھاکان سڑایت
گوْار اَنت ھمود ھَور موسمی

ساچان بنت نود ساھلی
پُلّے رُد اِیت یک مھلبیں

پُلّے بھشت ءُ جَنّتیگ
بُو ءَ چو مسک ءُ زعفران

جمّاز سِمین ءِ کوپگاں
رَؤت ءُ کپیت لال ءِ منی

شار ءِ اَسِلیں دامن ءَ
گیجیت پدا ماھیں گُل ءَ

زند ءِ ابیتکیں ٹرانگ ءَ

کدکائے

چمّانی دورُوک کدکائے
ڈولے سمبھوک کدکائے

مرچاں مُدّتے شاتیں دل
دردانی دیوک کدکائے
گور وَنڈ اَنت کھیر سَر دشتءِ
کاڑانی سروک کدکائے
جمبر آتکگ اَنت کور آسیں
شھموکیں گِروک کدکائے
یاتءِ گروھگاں پُل بستگ
مارا بُن دیوک کدکائے
دیمدار اِنت دِلوں دیمیگءِ
دردانی زروک کدکائے
ماءُ تو بیں دائم ھُور
بنیادانی ھُدوک کدکائے

تپاک

بیلاں دل ءَ قہر مہ بِت
وت ماں وت ءَ زھر مہ بِت
ھم مکتب ءُ ھم گنگل اِت
مُرگ ءِ ، وت ءُ وت بانزل اِت
دستاں اگاں چمّاں جنِ اِت
وتی دیدگاں کور کنِ اِت
ھچ کس شمے دست ءَ نہ گیپت
شمے واھگ ءِ پُلّ مرایت
آزاتی ءِ شون اِنت تپاک
سوب ءُ گلیں گون اِنت تپاک

لُورحسان بزنجو

زپتیں زھیر

روچ گوں ہزار رنگیں غماں کیگد منی بیگاہ بیت
شپ گوں تئی زپتیں زھیرءُ ترانگاں بانگواہ بیت

چوں چوں گوْزیت بارِیں منی ٹُنجءُ تھارِیں زندگی!
مُرتگ منی زندءِ چراگ بارِیں کدی روژناہ بیت

جندوں وتی ھیرات کُت من سرو تی قربان کُت
من ہچ نزانتگ کہ منی ھَمبل منی بدواہ بیت

کجّ واری ءَ ترّن ءَ مجن مارا جھان ءِ دیما تو
یکّے غریب ءُ وار بیت یکّے اَمیر ءُ شاہ بیت

شوھاز مبو تو دِلپروش دنیاءِ دُودانت دائمی
گوں بزگرءُ گوں بے دَراں مرچاں کئے اِنت ہمراہ بیت

نیست انت جہان ءَ تئی بدل

توکہ ھزار داب کن ئے
گِندئے منا تاب کن ئے

چہ تو پراموش نباں
تئی داتگیں رنج و غماں

ہنداں تئی راہ ءِ سرءَ
چاراں ترا چہ درشماں

بیائے کدی چو جمبرءَ
بگوارئے منی کُلّ ءِ سرءَ

بئیت اِنت پدا شالا بہار
وشّ لُڈّ گیں مہرءِ کِشار
دُرجیں دپ ءِ کول ءُ کرار

باسکانی تئی طمیں ودار
وبش وش گوزیت لیل ءُ نہار
من توکہ بئیں ھور ءُ توار

شوھاز پہ بندیت غزل
نیست اِنت جہان ءَ تئی بدل

دُردانگ

ماھل بیا دُردانگیں
بیا کہ دلوں دلمانگیں
شپ بے ترار وچ نہ بیت
جِند چہ وتا بے ترانگیں
باریں تاکدِ زندگ بباں
چمّاں مجے مانشانگیں
سھتے ءُ دمانے مھَتلاں
یاسین ءَ مُلّا وانگیں
دَزگٹ کتگ من ملکمیت
دیر اِنت سَرینّ ءَ پانگ اِنت
بیاکہ بہ رَوئت اِنت یہ مکیم
ساہ جبزگ ءُ کم زانگیں

پڑوشں اِت سانکلاں دستانی

تا آپ اَنت کِشار مھرانی
باگیں مچکدگ شھرانی
تُنگ اَنت کھیر یلّانی
زَرد پُلّیں چگرد تلّانی
جیر جیرا اَنت سریگ کاڑانی
جامگ مکّھیں ماتانی
سوب اِنت واجہ ءُ میرانی
کرینشر کرینشر اِنت سرئیرانی
پڑوشں اِت سانکلاں دستانی
بیار اِت شادھاں ھلکانی
آبادیں دمگ شمے نیلیں زِر
ھَلک ءُ کلّگ ءُ کوہ ءُ گر
پادمال اَنت ڈْرھیں ھیر ءُ شَر
راج ءِ مَستر اَنت گیرت بَر
بند اَنت پر شما ڈْراھیں دَر
مات ءُ دامن ءُ کونڈ ءِ سَر
ھیکارگ گوانزگی طفلانی
باھوٹ اَنت مُج ءُ دَنزانی
پڑوشں اِت سانکلاں دستانی
بیار اِت شادھاں ھلکانی

سرمچار

تیر ءُ تفنگ اِش زُرتگ اَنت
کاٹارِش میاناں بستگ اَنت
پُلّیں یل ءُ بیل اَنت منی
زندءَ وتی سر گوستگ اَنت
چہ ھوناں چراگ اَنت روک کناں!
زوراکی ءِ سیاھیں شپاں
منزل بہ منزل گام جناں
چوآس ءِ زراب ءَ سر پتگ اَنت
پادموش کنان اَنت ڈنگراں
سر بر گوزان انت کنڈگاں
دیر اَنت چہ وشّیں شادھاں
شتکیں تلاراں وپتگ اَنت
باج بُرتگ اِش چو کوکرءَ
مثل گردکءَ شھم کناں

جِند اِشّ کتگ قربان وتی
کوھیں ھسار اِشّ پُروشتگ اَنت
پچ دِرتگ ءُ پاداں شپاد ،
سُھراَنت اِشّ چم بے وابی ءَ
ھم دست ءُ ھم گام ءُ تپاک
کوٹ ءُ کلات اِشّ کپتگ اَنت
دلگوشّ کن اِت بیل ءُ یلاں
راج ءِ منی کیمیا گراں !
بیا اِت کہ وشّیں زندکئیت
ورنا مرادے سرگراَنت
وت واجہ ءُ جوانیں سراں
شوھاز کنت سُھریں سلام
بیرک بلندبات اِنت شمے
گال من دوئیں پربستگ اَنت

ھمبل

کیا غم ترا دات
کیا دل تئی پروشت
کیا زندمانیءِ !
واھگ تئی پیلوشت
کیا دستاں مان کت
تئی گرانیں سانکل
ھمبل کیا گُت !
تئی جیگ تل تل

ترا واریءَ سُرّزگی اِے کیا دات
کیا چوش پیسکینت تئی مکّھیں مات
پُشتءَ کیا جت تئی زانتءَ زان
کیا بُرت، تئی چاکری ٹھلءَ شان

کیا چیر تڑّ ینت تراءُ تئی نام
چے پیمءَ تو بیتے گلامءُ ملام
لگت مال کھچّر کیا تئی کت اَنت
گوالءُ گورم کجا تئی شُت اَنت

چیا مچّءُ نیبگ تئی گیمرتگ اَنت
ولّانی برءَ تئی کیا سِستگ اَنت
دودانی بدواهءُ دژمن کئے انت
نادِلسرے تو بلے ایمن کئے اِنت
ڈراهءُ وداراں کئی نشتگ رءِ
باھوٹءِ تختءِ چیا وپتگءِ
وتی ھلکءُ مُلکءَ وت دست بگر
گلءُ پلّیں راهءَ دو برسر بگر

○

ذوالفقار علی بھٹو

چو آزمان ءَ بیر جنئے
تو مئے دلاں تیر جنئے
ھنگت گُشتئے من مِستراں
مُلک ءِ سروک ءُ رھبراں
تا کد گُشئے ، زُلم کن ئے
بنی آدم ءَ بُلم کن ئے
کس دائم ءَ وار نہ بیت
ھون بلوچ گار نہ بیت
دست ءَ اگاں دام اِنت تئی
امبراہ اگاں جام اِنت تئی
بھٹو اگاں نام اِنت تئی
ناکو اگاں سام اِنت تئی
مال ءُ متاع وام اِنت تئی
درستیں اُلس ہمشام اِنت تئی

ایران ءِ شاہ ءُ اشرفی
وشّں اَنت سَتر گپ تئی دپی
مُرگے کہ بُرزءَ بال کنت

روچے ازل جھَل ءَ کپیت
منڈینتگ اَنت توپ ءُ تُپنگ
ڈاہ داتگنت شیر ءُ پلنگ
دارگ نہ بیت رُژن ءِ زراب
پہ مارٹر ءُ بمب ءُ گُراب
گُلیں ماھکان بیت اِنت وَدی

زُلمانی شپ وت بیت پدی
چلکوٹ کن اَنت زُلم تئی ترا
گُٹ توس کن اَنت ٹُلم تئی ترا

آسے کہ بُن اِنت

مُرگے گوں نکشیں بانزلاں
مَرچی منی کُلّ ءِ سَرءَ
پرِ یاتءُ واھی زار کنت
نالیت زھیری نالگاں
در دیگ مناکنتیں تواد،
رازاں ریچیت رازدار
کاڑانی چوڑ یگ پرشتگ اَنت
ماتانی جامگ درتگ اَنت
برات تاسپیں،بچ باھڑیں
بینگ ءُ پُلنگاں وارتگ اَنت
من گوں زِزوریں کوپگاں
کلّیگ وتی بَڈّءَ جتگ
درکپتگاں کُلّ ءَ وتی
زِبریں سواسوں زُرتگ اَنت
رفتاں ھماھند ءِ سَرءَ

دیستگ نزوریں دیدگان
روک اِنت آسے کیلگاں
دازاَنت گوں پیشّاں بُن گِراں
ڈُنگ ءُ لگوراں سْراپ کُتگ
زُرتگ گلے نَر تولگاں
ڈونڈوار نکسیں گوتواں
پنجگ رِزھیں پیش داشتگ اَنت
نام آوریں مُعتبّراں
دَلاّر ءُ ٹھگّیں رھبراں
راج ءِ سروک ءُ مَستراں
سردار ءُ ڈُنگیں مھتراں
پُژ مُردگیں ڈیل ءَ مَنی،
اِشکر گوْمے پِرداشتگ اَنت
سدسالی جھُدانی ثمر!
زیتون ءُ وشّیں تامیں کُنر
گرد ءُ گوم ءُ گوْنگیں نِھال
ھِیکّ ءُ لَدیگاں پاتکگ اَنت

بشں لشں ورنتیں ھنگت ءَ
دنتاں گدْروشں اَنت پمّن ءَ
سَبزیں کِشارانی بدل
ھُشک ءُ پتاریں ڈَنگراَنت
جی ھمبل ءُ دز برادراں !
رُژنءِ بھوکیں چمّگاں
ھکّاں رِگر اِت چہ چاکراں
وھدءِ تیاریں وت وَراں
مات ءُ گوھار ءُ بیوساں
چم پہ شمانوں داشتگ اَنت
ھونا نِشں ترْمپ ترْمپ دَرکن اِت
یا دانِشں پرْوشں اِت چہ بُن ءَ
ماکِشتگ اَنت سَبزیں کِشار
بَروَرد ھمیشاں وارتگ اَنت

لوٗر خان بزنجو

مِھر

مِھر دائما پیداور اِنت
چو چاکرءَ زورآور اِنت
مِھر کعبہءُ مِھر اِنت نماز
نوک رنگیں مَشکءِ گواز
سارتیں سِکانی چَمّگ اِنت
لوگءُ دپءِ مِھر نیبگ اِنت
ساز اِنت نلءُ مِھر زیمل اِنت
مِھر بستیءِ گھریں دل اِنت
سبزیں کِشار اِنت ماں یَلاں
مِھر چاردھی ماہ اِنت یَلاں
مِھر شادہءُ مِھر نوبت اِنت
پَشت کپتگیں گوکءَ شَت اِنت
مِھر! مادرءَ اِنت مِھربان
مِھر پاژلءِ شھدیں زبان
پلگارءُ مِھر تاراسگ اِنت

مِہر و شیانی ماسگ اِنت
شہد ءُ شکر سیتّ ءُ نپ اِنت
مِہر کہ وتی دروَر وت اِنت
من ھم بے مِہر ءَ زَراں
دَر پہ دَر ءُ ھاک پہ سَراں
تنگے من ءُ تنگے گم انت
بے مِہری ءِ ڈْراہ کار پَدا انت
روچے ھزار رَند ءَ مِراں
ڈْراھیں دَراں چہ بے دَراں
آسے منی روک اِنت دل ءَ
نالاں چو باگ ءِ بُلبُل ءَ
یاکہ زمستانی شپے ...
مردے پہ بیت بے گندل ءَ
شعر گُشاں چو عزّت ءَ
بیتاں زِبہر چہ لزّت ءَ
میری منی دست ءَ شُتَنگ
مِہر کِشار ٹھیکاں رُتنگ

ھستءِ جھان

ایمان منی ھستءُ جھان
بے تو منا نیست اِنت امان
تو کہ نھِے من چون کناں!
امروزءِ وشیں شادھاں
پُل ڈْردوشمیں ماہ چاردھی
بے تو نئیت اِنت ماھکان
چہ ھوناں دلءِ زگریں وتی
میناں من پر تو ھِنّیاں
جبندءِ منی ساہءُ سما
کول اِنت ترا بانورکناں
ندریگ سرکولیگ اِنت جان
پہ تیغءِ دوارءُ میستگاں
منی جنّتیں ساہءِ بدل
چہ تو پراموش بہ نباں
ماتّی منی ماتیں وتن
من وتی تئی کرباں باں

مثنوی

دابانی کھیب

ماہ رنگیں کھیب دابانی
بانک ایمنیں گُلاّنی

دردانی دل ءِ درمان ءِ
ھُبّ ءُ واھگ ءُ ایمان ءِ

ندریگاں تئی یاتانی
مَلگور ءُ بزیں بیکّانی

چار پاسیں شپاں بے واباں
پلّیں کندگ ءِ مھتاجاں

سھتے بیا منی دیمانند
مھر ءِ ماھکاں وشّیں زند

بندیگاں تئی دیدار ءِ
درماں دارو ءُ تیمار ءِ

بیا ءُ بیا منی اَمراہ بے
تا موریں شپ ءِ بانگواہ بے

ما ندار نون گدءُ پوشاکاں
وَیل کن پوپل ءُ مُزواکاں
پرچیا نشتگ ئے گُلّ ءَ بیا
سرپ چو آسمی پُلّ ءَ بیا
پرچیا مھتل ءُ بیگوا ھئے
روچ ءِ پرشتگیں بیگا ھئے
بنتِ چاکر ءِ ھا لتونیں
دار ءِ زھرگ ءِ سکتونیں
یَل دَے نی کَیٹرءُ تیغّ ءَ
برانز گِرے گتّ شاھین ءَ
ساہ ءُ تومنی ارواہ ئے
دنیاءَ درھیں یکّ ناہ ئے
شاھد شیھ کھیر شیھکّیں
من تو بندرءَ وت یکّیں

نوٗر خان بزنجو

جوٗر

گیمر تگیں پُل

دل منی دوشی اِشکراں بیتگ
ماہ دہ ءُ چار ءِ جمبراں بیتگ
گوں جتگ زِ پتیں ترانگ ءُ درداں
کیٹگ ءَ بے نلّپیں پلاں بیتگ
آیگ ءُ اوشتگ ءُ گِرگ ساہ ءِ
دیدگاں ارسے شیپ گراں بیتگ
دلجمیں مزد ءِ دُلدُلیں مھریگ
سیدگیں ڈَنّاں چیرمُڑاں بیتگ
یات شکرلبز ءِ گورگیں کُلّ ءِ
بستگیں زمزِیلے ، گرّاں بیتگ
کپتگیں مرد ءِ آھنیں بالاد
درشتگیں دان ءِ جنتراں بیتگ
بے وسیں زند ءِ گُرست ءُ کینگ
سِستگیں پُلّے گیمراں بیتگ
سکّ سِد ءُ بندیں بزّگ ءِ پریات
تُستگیں گوزاِت بُن گِراں بیتگ
چاملیں لوٹئے کاملیں شوھاز
زیور ءُ سھت ءِ زرگراں بیتگ

مثنوی

زندءِ اومان

زندے مبات بے زندیءَ
آسے کپات جاہ بندیءَ
ھمبل منی ھمبل یلیں
بیا کہ بدا پیداک کنیں
میر بکبرءُ میر چاکرے
یا حمّلءُ میر او مرے
کارواں نہ بنت پیتاریءَ
پہ گرّگءُ بے کاریءَ
لانکاں کہ بندیں دل دلءَ
جزماں رسیں ما منزلءَ
تاکہ غمءِ اولاک بیں!
بے ھمّتءُ بے واک بیں
او پار بلے کچّءُ کساس!
پادانی مئے سست انت سواس
جمّاں اگاں بند کنیں
پہ گپّاں دپءَ زند کنیں
پلیں وتن شات نہ بیت
شات کام گلیں مات نہ بیت

حمیدجان ءِ نام ءَ

زندمان ! چو کرناں تل بستگیں برپانی تہ ءَ
چیریں ڈل ءُ ڈوک ءَ
ٹنٹرتنگ ءُ سارت اِنت گُشئے
(دیا) چو کہ منی دوزواہ ءِ کمیر ءِ پر داشتگیں
رکّانی ورڑ ءَ ــــ !
بدرنگ ءُ بے تام اِنت مروچ
نہ نْرانزے نہ شھمے
نے کہ تلاھیں دروشمے
کہ بہ کٹّینیت ءُ آچ بدنت
پُرمھریں دل ءِ تُستگیں کورھاں
ــــ ءُ مارگ ءِ مُردگ جاہ ءَ
کپتگیں بے پکرائیں جون
چہ من پُلاں اِنت منی بے درورین پگرءِ
ھمک شَررنگی ءَ ــــ !

کہ بلّے من بندیگ بباں
انچو پہ میکیم ــــــ ءُمنی
شِکستیں پرِیات
بُرز ماں آزمانانی زَبَد بندیں کلاتءَ
ڈِیک بہ وارت ءُ بیرہ بکنت
ـــــ ءُ نہ کُتگیں گناھانی وڈالاں
انجش من مُدام
ڈونڈوار ءُ مُردگ ضمیرانی
اڑل داتگیں ــــ پاھوءِ ھرجان بباں
بڑنجاں ـــــ بہ پیسکاں
ءُ بیران بباں !!!

آس

آس ءُ آسیں پگر گرستگ
آس بیتگ آسیں اِمروز
آسیگیں شپ ـــــ آسیں روچ
دمان ساهت ـــــ ماه ءُ سال
کرن ـــــ باریگ آس انت په مَن

آس گواریت آزمان
زمین په من آس ءَ تپتگ
چه مرگ مَنتُرسیں

آس ءِ منا بیم ءَ مدے
(اکه) تئی بهشت ءَ من دلمانگ نهاں
نے حور ءَ غلماناں نے شراباں تئی

توهدا بندی ءِ هداوندے نئے
بزرگ ءُ بےدَرین وازمندے نئے

واجکار

شپ کہ تا موریں ماھکان ئے تو
چابڑیں دستءَ ءِ کمان ئے تو
سدرؤں بستیک درے پچ کت
ھنگت ءَ جی ئے ھنگت جان ئے تو
شات بیت ھرچی تو شہار یہ ما
ھالمیں دھرءِ مہربان ئے تو
بزّگءِ اوستءُ لوٹءِ چے بستار
بیرگیں زندءِ اوستمان ئے تو
عاجزءُ پیرا نت مئے دلءِ واھگ
ھستی مَندےءُ نوک جوان ئے تو
داد بخشاءُ دین دل کشّیں!
وشّی ءِ وش آتکیں دمان ئے تو
ماہءُ استالءُ کلکشان تئی اَنت
برز بالائیں آزمان ئے تو...

پہ ورڑے بِنـد ءُ وزمے ءَ شاکار
واجہ ءِ ھَلکـــ ءِ میر ءُحان ئے تو
کنت ھداوند ءِ جند ترا امپاسـ
ھَچ مزان واجہ ، باز زان ـــئے تو
ـــنے پِر اِنت کچّ ءُ نے تراتُوّــتے
ھَو، شِنک میر ءِ گڈّ ءُ وان ئے تو
روز یگــ ءُ لاپ ءِ دُزّیں مُلّاءِ!
سی حُبـز ءُ پاکیں القــرآن ئے تو
حَکّــ ءُ پد ھَچ چیــز ءَ مبو واجہ!
چورویں راج ءِ کُل جھان ـــئے تو

مثنوی

بھارءِ سنج

عارف بلوچ

بھار سنجیں خماریں دلبر
تو پُلّ کندئے کہ ارس گریوئے
مناں تئی اسرار وت وتیءَ
مناں تئی بُنجاہ زندگیءَ
مناں تئی چمّانی رژنءِ تحریر
مناں کہ کایاں مدام ترا گیر
مناں تئی لُنٹانی ھامگین پَنّ
مناں مکن تئی، مناں تئی کن
مناں تئی جیگءِ ٹٹءُ ژلانگوک
مناں تئی مھکان مناں تئی نوک
مناں تئی زہتیں زھیرءُ ترانگ
حیالءِ بُن زِہ مناں تئی زانگ
نیادءُ اوستانی مانزمان من
زبادءُ مسکیں گلءُ گماں من

بهارسنجیں خماریں دلبر
توپُل کندئے کہ ارس گِریوئے
مناں کہ راھاں تئی پُل ریچاں
برے نہنگ ءُ برے من کیچاں
تئی من سھت ءُ تلاہ ءُ زیور
مناں تئی دُرّیں متاہ ءُ دَروَر
گداناں میدبندیں ! وشّیانی
مناتئی دل بڈّی ، سکّیانی
مناں توزان ئے ترا من زاناں
تو آجھان ئے من اِے جھاناں
منا متاپیں منا مرنجیں
دل ءِ ھزانگ مناں تئی گنجیں
نباں من بے تو ، نبے توبےمن
خماریں دلبر بهارسنجیں
بهارسنجیں خماریں دلبر
توپُلّ کندے کہ ارس گریوئے

آتک اَنت

وھدے شَنزان ءَ نود زِرِی آتک اَنت
زر د ءَ اومان اومری آتک اَنت
زیکی لڈِّات تنئ شھرء بے دانک ءَ
مرچی گو یاکوں بُندری آتک اَنت
پلیتک پیشگاہ ءِ پَتّروں وھدے
سارتیں ساچاں حمبری آتک اَنت
ھوگشتے پَتّو جَنّت اِنت دُگنیا
مَندر اسلام ءَ کاپری آتک اَنت
جوپ جتیں جُٹ جاڑیں جامیدگ
پاری سرگپت اَنت اِمبری آتک اَنت
دست نہ کپت ھچّی وھدے بے سوباں
(چہ) کابل ءَ ماں ترّان مَری آتک اَنت
دوزھیں بالا دءُ بھشتیں دل ! !
میزّاں میزّان ءَ رِھستری آتک اَنت

○

زرد ءِ گنوکی ماءُ تو
نوک رستگ ءُ ورنا ائیں
کُندینت تو، تو چیولینت
نِشت ءُ ترا چارِت مدام
کیچ ءِ چنال ءِ ساھگ ءَ
برّ ءِ کھیرانی بن ءَ
چوں وش اِت اَنت آرچ ءِ وشپ
نوک واھگانی وشیں گپ
ماراکہ پِل دات ءُ شُتئے
نے جُستے کُتئے نے پُرستے
ما دوست پہ تو باز گرِیت
سھڑینت نکت ھدے وتا
ڈیھ ءُ دیاروں پِل کتنت

بلے ھنگت دلءَ تو زندگئے
ھوکہ شموشگ بِھ نہ بئے
گِنداں گِدارے نی ترا
دود ءُ ربیدگ مئےءُ تئی
مارا چو گوئرءَ بھرکن اَنت
تو یک گْوَرءُ من یک گْوَرے
تو یک تل ءُ من یک تَلے
کیچ گوں نھنگءَ بیت کنت
بیت نہ بیں ماھور ءُ تور
تو دازن ءُ من پیشّاں
تُوک ءَ لکیرے کشّتگ

○

بیا زھیر دِلبُرّیں منا بیلنت بندگ ءَ
چم منی ھمراہ نہ بنت واب ءِ گِندگ ءَ

تووت ءَ چیر دات ماں گل ءُ پُلّیں میتگ ءَ
دم نہ بُرت ماھم چارگ ءُ راہ ءِ بِندگ ءَ

گُشتگیں گال ءِ سجوئیں بند بند اِنت ابیتک
موہ ندنت کوھنگیں قلم شعر ءِ بندگ ءَ

بیت کنت بیلے بِستگیں بیھال کنئے !
دل شموش ئے چوں گورگیں گُلّ ءِ زندگ ءَ

آدمی زاتیاں ! منا زندان ءَ کُتگ
کُبل بیت اُمرے تا سریں یات ءِ بندگ ءَ

ماتئ جیگ ءِ بِستگیں پُلّیں گیمُریں
مانہ بیں آرگ زاری ءُ آہ ءُ مَندگ ءَ

برے وشّیں بیگاہ ، بَرے آسباھ اِنت
منی دیدگاں بس ھما ءُ ھما اِنت
مناھلک ءِ مُلا بلیکھ کا پرے تو
ھداوند جِند اِنت اگاں آدلااِنت
سَرءَ بلّے گُڈّ اِیت بدنت آس ڈیلّءَ
گُشنت مِھرءُ جَنگءَ کہ ھرچی رَوااِنت
اِدالوٹ ءُ اُمیت ، ربیدگ نکان اَنت
بھابنت دلی دوست ، دل ئے بے بھااِنت
گوِیاک بندِ اِنت ، زبان مان گیشّ اِیت
زوراک مُلک ءِ گُشئے مئے ھداااِنت
شوھاز اے ذکرءُ نماز ءُ عبادت
قبول چون بنت تئیِ اگاں دل دغااِنت

تو

واھگ ءِ کیلیں کدھاں ایر رتچ
چہ ھیالانی گواتگرءَ ایر کپ
جی پہتوسنّدءِ تُنّیگیں میتّاپ
جی گُبیت رنگ ءُ میزریں بیباک
بیا تئیٔ بندیگ ءَ ھزارکرن ءِ
پر توجو کینتگ ھَلھَلیں اولاک
کوڑویں امروز ءَ دو روچیگ ءَ
من ترا وزم ءُ ڈولے نازینتگ
تالِھ ءُ بھت ءِ بُرزیں آزمان ءَ
من ترا شِنگیں کلکشاں گُشتگ
چاکرءُ بلیبگر، ٹیبرس بالاچ
زندگیں زندءِ اوستمان گُشتگ
ماں دل ءِ باگ ءُ جُلگھیں شھرءَ
چو دُتّکیں بانورءَ ترا ناستگ

مھپرءِ شنگگ، گُل ءِ بچکندگ ءُ ھمباز کنگ
منی بھارگاہ ءَ دلِ دلیں پھُلانی سُرنگ

تو میارے مئے اُمیت ءُ سروکیں اوست!
چِلّگیں بامسار ءُ سُھیلیں استال ءِ ترپگ

من وتاں! بیوتیں زندے وتی پاسپان وتیگ
کینگی کبگیں کہ ماکشتگ پہ کُتگ

من کے ءُ ساڑاھاں اکے ءَ پر بنداں سیت
زنکیں پانپان اَنت کہ مرچی! آتکگ ءُ امیارش جنگ

توسَتر دیرہ بدار ءُ وت ءَ یکرٔ ءَ بکش
ماوتی میر ترا مھتر ءُ سردار کُتگ

زنزرے تو کہ پدا تیچارین سیاہ ءَ میشت
چہ دل ءِ ھلک ءِ شِگوستگ تئی سدرندءَ رمگ

ماراشوھاز کنے چون ءَ مئے مرگ ءَ رند
نئے دوارے نئے گِس ٹے نئے مناشھر ءُ دمگ

مَدی

مئے دل ءَ شررنگیں ھیال بتیگ کئے ودی
اندرءَ گوْاران اِنت گُشئے ھورے سد ڈْر دی

ویل کتگ ھلک ءُ بیتگیں جی شاہ ولا
نام تئی کسّے ءَ اگاں گِپتگ پہ بدی

داگ وتا داتگ ماھمک بندبندءُ رگ ءَ
دل دل ءَ بکشاتگ ترازاناں ماکدی

کنت دل ءِ چارکُلّ ءَ منی رژناسیہ شپاں
پمبھیں دیم گوں آمڑیں رگّاں کاگدی

مادت ءَ پشت گیتک چہ پُل ءُ کَٹّ ءُ مزدہ ءَ
ھچ نہ کُت امروز ءَ بدیں کارے پہ رَدی

سَرگِرگ

نپتءُ بیرا َنت گپ گُشئے مئے
زِردءِ ھاوند اِنت زَدگ
ھستءِ گُلباگ ءَ گڑان اِنت
وھدءِ ھاک شانیں مَدگ
لَلّہ ئیں دودے کمُیت ءَ
تراس دیان اِنت بے کساس
گرا نُلیں بادیگءُ سوبءِ
بے انانیں تھ گُدگ

چُشں مبیت روچے ترا
کسّے آھیروں بکنت
راستی ءِ کشگ ءَ نہ بیت
بْراتے سے گام ءَ بَرگ
جَلّ اِتگ ماپہ مُرادے
زندمئ شاگیں گوانزگ ءَ
دوزھں یاتانی چاگرد ءَ
کہ تئ رُستگ مرگ !
ھنچُش ءِ نزیک چہ من !
اومنی چمّانی روک !
چوکہ زگریں روچ ءِ جندءِ
ساھگ ءِ دست ءَ گِرَگ
ماتئ شوھاز ءُ لوتءِ
ھست ءُ نیستیں دلبرئے
بید تو یک منزلے
گوں ما نہ بیت اِنت سرَگِرَگ

منی بیل

بیل منی ھُشکیں بیدھ ءِ دار اِنت
سُرمگیں کوہ انت گیڈّءُ پیتار انت

بونڈّءُ آئشک انت جورءُ لیوار انت
تُسّو، ماتکینک، گزّءُ آوار انت

کبّٹرءُ جگر اِنت شینزءُ تیجار اِنت
لاگرءُ پیریں اُشتری بار انت

لُرد ملوکّیں کو چگی ھار اِنت
کونزی جھت ءُ پٹّوی دار انت

یا کلیر اِنت کہ گُنٹگ ءَ بار اِنت
نیم گنوگ اِنت ءُ نیم سرءُ سار انت

بھت ءِ بتالیں نیست ءُ نیزگار انت
پاس شپ چھاریں بام ءُ استار انت

دلبریں دوست ءِ چم ءُ رخسار اِنت
میدءُ ماھی گرِ بیھی ڈالچپار اِنت

بوم ءُ لڑّوکیں بخت ءُ یکدار انت
ھم دپیں ھند انت شھر ءُ بازار انت

عاقل ءُ دانائیں نکوکار انت
لنگرڑ ءُ لوچ انت بزگرءُ وار انت

یا منی بیمیں کہ گماں بار انت
اُمرے ءَ پُرّیں دوست ءِ رھچار اِنت

یکے سارڑات ءُ سدچہ وت زھر کُت
تو دگہ رنگے زندماں بھر کُت

دستی ءَ داشت ءُ دستے دات تیلانک
ماراوشان ءُ دل مئے کھر کُت

سیوی ءُ گندا واہ جت اَنت ڈُنگاں
سیت ءُ گنجانی بیلہ ءَ چھر کُت

بمبوئیں بچّانی ھُدایار بات
پو پلیں باریگ ءَ نشوں دھر کُت

جی ھُداوند گنج ءُ سیتانی !
سرفراز یکے ، یکے بے بھر کُت

نی منند شوھاز اوست ءَ دوستانی
مھتر ءُ میراں مارا شر بھر کُت

نیست ءُ ڈ کایں دوستی ءِ ھارے شرِ بمل
آتکگیں تو پان مئے دل ءِ گواشں بیا بِجل

صحبت ءُ چاپ اِنت میتگ ءُ ھلک ءُ کلّگاں
وشّی ءِ باریگ! وشدل ءُ وشرنگیں مھل

بید تو چوں گیپت دل مئے تاھیر ءُ کرار
سنج ءُ ساھیلیں! اشل دل ءِ ھند ءَ نودی شل

الّم ءُ جزماں من دل ءَ گودی سمبھیت
سمبھنت ساپ ءُ گِرد کیں تلّ ءِ سِنگ ءُ ڈل

جی دل ءِ دشت ءِ روشن ءُ جمبوریں چراگ
ھانل ءِ یاتانی گمیں اھوال ءِ ، بے بل

حاڑم

غزل

لور خان بزنجو

زرد ءِ زھیرءُ زامُریں دْرچک ءَ کہ بَر کتگ
گوں جندءِ ساھگ ءَ گوں مانِشتہ ھبر کُتگ

چکّاس ئے باریں چوں تو مارا اے زندگی
تئ گریشگ ءُ گیاباں دل ءِ ہیم دَر کُتگ

پما دو دانک گنجے تئ رکّانی بیسنگیں
ندریگاں ماھیں دیم کہ پمّا تو گور کُتگ

مُلاّئ بندءُ تائیدءُ میائی ٹکّ ءُ ٹاک
تئ ھاترءَ نزاناں چے چے ھنر کُتگ

نوْافان

شوھاز مِراتے شالا گوْمءُ گوْاہ امینی
رنجانی گلزمین ءِ شیہ گوْات ءَ سَر کُتگ

سجدہ دردے گمے نمازکتگ
مامسیت ءَ ھم اِشک ءِ وازکتگ

پماپال ءَ مَجن ، مہ بند ماسگ
کُنڈاں گشتگ ، سفر ما بازکتگ

چون سَھڑین ئے پہ تلّاسیے
ماکہ دریاے دَرد ءِ گوازکُتگ

تو کسانیں ھم داشت نہ کُت گپّے
تئی بلاھیں ھبر ما رازکتگ

بسّیں بسّیں کہ کس نزانت شوھاز
دل سروزیگ ءَ توکہ سازکتگ

پلیس بالا دءُ باگ ءُ بھشتیں بدن
دست وت ما بزرت بِکشتیں بدن

دلاں زندبخشیت، سراں ھوش دنت
طلاہ گونگ ءُ سُھر ھِشتیں بدن

تواب کُرت ما زند ءِ روچاں درّیں
اگاں ربِّ پاک ءَ بہ اِشتیں بدن

وتی دین ءُ ایمان ببا داتگ اَت
دمانے مناگوں بہ نِشتیں بدن

بلے ھال شوھاز سئے چو نہ اَت
گِل ءُ ھاکیں پہ وت مہ کِشتیں بدن

سوچینت گم گل ءِ بالاچیں
ٹاکور ءُ شگان وساچیں

کونجانی رم ءُ شاھی میڑھ
آسیگ کن اَنت پُرآچیں

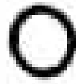
اَلّاھی شپ ءُ زگریں روچ
باریگ برنو اَنت آماچیں

ھیتی مَنّوءُ دروگیں ڈْروت
تھتیگ کن اَنت بورتاچیں

عہدی کسّہ ءُ گپّ وشّیں
سرھوش ءَ پُلنت پُرچاچیں

مسکیں ترانگ ءُ جودی گوْاپ
دردیگ کن اَنت کاچاکیں

یکّو بیر گیں شوھاز اَت
ڈیلّ ءُ دروھیاں گیگ تاچیں

نے ترانگے پہ دوستے نے واھگ ءُ وپاے
اگاں بے وتی ھمیشں اِنت کولیگاں من ھُداء

برگشت یات زگریں ، پہ من جھان برگشت
گون اُت شپان ءَ رنج ءِ بیگاھیں صباھے

زندءِ بجشتیں واھگ ، واترکن ءُ پدا بیا
منی آدمیں ھیال ءُ سرستگیں جوانے

بیا دَلوُتیں گمان ءَ اوستانی پانک ءَ بَر
زور واجبیں اُمیتے نام گپتیں کدھداء

تُتنگیں راھتانی ، مستاپیں گلزمین ءَ
تو مئے مرادیں ھرءِ ، توک کشکءُ تچکیں راھے

شوھازمزان کرزانے ، مئے زانتءُ زانگءُ تو
نے بیتگاں بدل من ، تو ھنگت ءَ ھمائے

لوٹ ئے شوھازءَ تووتءَ لوٹ ئے
لوٹ لوٹوک تو اِھوتءَ لوٹ ئے
گاھے شنزئےءُ تم کنے گاھے
شیر شہد تامیں لذّتءَ لوٹئے
دل گوں بےسیتیں پوراں بستگ تو
مُرّے اِستالیں مُحبّتءَ لوٹ ئے
وت ھبکہ اِنت ربّ العزّت کہ
چون تو امروزءَ جنّتءَ لوٹ ئے
لیبءُ گوازیگ ءِ دل نہ اِنت چیزے
کدکتءَ لوٹ ئے، کدبُتءَ لوٹ ئے
زاناں کدبخشاتگ ڈیھءُ ملیتگ ما
لوٹ ئے شالءَ تو کلمتءَ لوٹ ئے
ندرءُ کولیگاں پہ تو دلبر من
یک سرءُ شاھیں گم جتءَ لوٹ ئے
ماکہ شوھاز کت نہ کت پہ وت
بے وتیں پرچا بےمَتءَ لوٹ ئے

کدءَ من کد گُشاں ، کدی نہ گُشاں
دمک ءُ بے پلّاں ھنگت ءَ ھمیشاں

دیان اِنت سوج مناں وت زانگءُ زانتءَ چہ زہر
کیا من پچے بگّشاں ءُ کیا مگّشاں

نہ روت شہرءَ جنکانی دروشم ءِ سیاھی
پَنّ ءُ مُزداک ستر ، اھوت ءَ بموشاں

سیرءُ سیر لاپ نہ بنت پہ چُنڈک ءِ نان ءَ
تمائے داں آوتی یاروک ءَ نکّشاں

سائے بھرے منی ، جندے کپّ ءِ تو
تراشموشاں بزاں وت ءَ شموشاں

وتیگاں ! گوں وت ءَ گون کن کے ڈولءُ براھاں تئی
مناں تئی کید سرے سدبرءَ لگّشاں

نے تیابائے ، نے زِرءَ لنجیں
موجیں اومان ! من پہ کیا بیردشاں

لُنٹاں سوچاں وتیگاں وت شوھاز
گیشں چہ لھڑیں اگں منخل ءَ بجّشاں

گلوکار: نورخان بزنجو

تو کتگ ھنچو مئے دل ءَ جاگ ءَ[1]
سر پتگ اَنت ھجگیں پُل گشتے باگ ءَ

من مریدان ءُ ھانی ءَ لوٹاں
پر ھمک بند بند ءَ دیاں داگ ءَ

نیست کلیپ سرینے دَر گتیں سکّے
شاں ءُ بمپوَر کوچو ءُ ناگ ءَ

مِھر ماں شاھیماں تورتگ مَرچاں
گوَر ءُ بگّالاں، اِشک ءِ گُلباگ ءَ

تو کدی سالونکی مراد دیستگ
سرمچن مُلّا چہ سَراں پاگ ءَ

[1] جاگہ

پدّرءُ نزّیک اِنت میتگ دلدوست ءِ
گوم بدار بورءِ مھکمیں واگ ءَ

لبزدوئیں یکّءُ ماءُتو یکّیں
من گُشاں ماءُ تو گشّے ماگ ءَ

سرنہ کنت دیریں منزلے اَلّم
لَڈّتگ بار کہ تو وتی لاگ ءَ

زانگ اگاں دوست ءُ دژمن ءَ لوٹے
بند بکن چماں وت بی ھاگ ءَ

دوست ترا انت سرحدی زھیروں نکے
چہ سُرءُ ھِندی پُھتویں راگ ءَ

دپ ماں دپ گوں تو کہ نہ بنت گپتار
چیلک ءِ راستیں چپ مکن براگ ءَ

پر چہ دلپروش ئے بزّگیں شوھاز
مُرتگیں مُلّاں کس نہ جنت پاگ ءَ

خدا رحم مقسمبیدکی (ع) پروچی

گناھے من گُتگ نے من میارے
چیا دیریں برے ھلک ءُ دیارے

اُمل ءِ ترا انگاں سھتے بجل اِت
پمن وشّیں بئیت بلکیں توارے

پمیشکا ساہ مرچاں تلوسیت مئے
نہ بیتگ مُدتے گند ءُ گدارے

گُلیں بچکندگ تئی دا انکے وشّیں
پمن لکھ ءُ ھزار ءُ سد ھزارے

ھمے اُمیت زُرتگ تاپ کتگ دل
بئیت سھتو بہ میچینیت بھارے

شُت انت شوھاز آروچ پہ براتے ءِ کسّ
بہ بندیت جابوءَ لانکاں قطارے

Waheed Mojsu Sasoly Baloch of Rakshani

چراگیں دیم ءِ ماھکان

چـراگیں دیم ءِ ماھکان
وداریے دوزھیں شپاں
برے چو ذریں ءَ سمبھیت
برے دلاں مئے آس جنت
چراگیں دیم ءِ ماھکان
چراگیں دیم ءِ ماھکان
برے ںتجیت برے ںرُدیت
برے چو طھمیں ترانگ ءَ
دل ءِ تھا منی گُدیت
بود کنت دمانے ءَ
ھزار ھزار دمان تُسیت
برے چو گوُرءَ ھار کنت

سمین سمین بدن تئی
سباہ تئی ظھمیں کندگ اَنت
زمین ءِ سبز سبزیں کاہ
گُدا اَنت تئی جان ءِ جانگ اَنت
سِکانی برپ ءُ سارتیں آپ
پہ تو بُجوکیں ترانگ اَنّت
شپ انت تئی میدڈگیں
بلندیں کوہ تئی پانگ انت
گُبیت ءُ شکّلیں تئی یات
دل ءِ ، دلیں ھزانگ اَنت

گلاب دروشمیں جنک
او ماہ دیمیں پڈّ لک
گدا ئیں دل پہ توجنگ
بیامن رِمھرءِ کوچگ ءَ
وتی من زندءِ ھر دمان
تئی وپارءِ ندر کتگ
لِقاءِ پُل کِشتگاں
زھیرءِ ملپدیں ڈلءَ
توئے کہ زندگئے مُدام
چوگال ءَ شیرکنیں، دلءَ
رسینءِ روچ زاناں تو
منا مرادے منزلءَ
منی بیئے، تئی من باں
سَلّے ولے، سَل ءَ ولءَ

جالبار هست بات

داں جهاں هست اِنت جالبار هست بات
مئے زهیرانی یات گار هست بات

موٹل ءُ ماشین ءُ تچات انت ریل
هُشتر ءِ سیلنگ ءُ مهار هست بات

ریڈیو ءُ ٹی وی ، وی سی آر بات انت
ٹیلو ءُ ٹرانگانی توار هست بات

گوات کن اَنت کنڈیشن عجب مرچاں
کوچگ ءُ زیدانی سحار هست بات

دوست بنت مارا ٹریکٹر ءُ ٹرالی
مئے کلانچ بات ءُ مئے کوار هست بات

دیر جنت مرگاناں تُپنگ وزمیں
مئے بِٹ ءُ تلکانی شکار هست بات

پیملک سبز سبزیں رُد اِت بدیٹاں
شُهر و ءُ پَر ماش ءُ گوهار هست بات

بُولی ءُ دَر مُلکی زبان وش اَنت
مئے بُن ءُ بیهی گالوار هست بات

گُشتگیں شوهاز ءِ همک گال ءِ
کیسٹ ءُ نڑوکیں نوار هست بات

ماں دل ءَ آتک ءُ واھگے ژندبیت
جی ھداوندکہ تئی درے بندبیت

پہ ما امروز ءِ سُھب ءُ بیگاھاں
یکے گمے پیش ءُ یک گمے رَندبیت

ماکہ ڈْروتانی کاسدے تاچینت
سیاھلوتُمپ ءُ ٹالویگ مندبیت

اُگدہ ءُ ذگر ءُ چہ دماں زیاتیں
چیلکے چپیں مٹے گور ءَ بندبیت

ھاکم ءِ بگّ ءِ گرّی اَنت مَھریگ!
مولدیں دھر ءِ چُک اِشکندبیت

نورخان بزنجو

یا تا نی سروز سازیں بیا
گوں تو گپ منا بازیں بیا
بیا کہ من تئی بالاد ءَ ،
نازیناں ھزار نازیں بیا
دوست ءِ دیدگ ءُ ساہ ءَ گیش
حدّ ءُ سیم سراں گوازیں بیا
پیداک انت اَمُلءُ ھانل
بازار ءَ دل ءِ وازیں بیا
زیات کن مولماں تریاکیں
بُن دے واھگاں دازیں بیا
دین ءُ مذہب ءُ علم ءُ زانت
مرچاں پہ بھا گازیں بیا
شوھاز ءِ دل ءَ ھونگّیں
رنج ءِ دوزح ءَ گوازیں ، بیا

نگوگار رحم دل

راج ءِ رھبر

آزماناں! پد انک کہ بندسے تو
رھبروک راج ءِ ژندءُ بندے تو
سارڑی ءُ دیماءِ دے گُشتانک
لٹّ ءِ باریگ ءَ درستاں رندے تو
نَو حطّاں تیرانی کن سئے آماچ
گو اتگراں سارتیں مُھر بندئے تو
زیرئے ووٹان ءُ راج ءَ ڈو بارسئے
(دگوں) دشمناں زندءِ بندے کندئے تو
نوشش بکن گیگے زگریں ھوناں مئے
منزل ءِ گارءُ باریں پندئے تو
تو بھابیت ئے ملک بھاگُت تو
چو موکو ءَ پرچا تند بندئے تو

شادہ ءَ کُشت شُدءَ را ، شُدءَ کُشت شا دِہ!!
ھوٗبلے زانگ ءَ بے زانت نہ منّیت اِنت بِھ

سَٹّ ءُ سوداءَ کسے ملگیں گورءَ نگوْزیت
میر بہ بیت مِھتر یا گُنڈ گشتگیں شیھ

پما بدِواہ جم ءُ یک اَنت جھان ءِ گُلّیں
نے کسِرکند سَر تک نے سَرتک کوچہِ ءُ گِھ

دل گوں اوماں ءُ زھیراں چونپادءَ تاپ اِنت
میتگ ءِ دمک ءُ دراں تُرکتگ اَنت تئی گُل میھ

مارا شوھانءِ کن ءَ چون مئے مرگءَ رند
پہ گِدارے نی بر ودبنیت کِشارے بیدِھ

کُت منا سرجیگ دُرّیں الماسءَ
چیردنت کونشیں واھگاں داسءَ

ڈْرہ گشنت دگنیاتئ اَجب شرِانت
مان نلئیت ھچّی بید ترلاسء

داں سباھیگئ جبیڑہ اِتگ گوں وت
واب نلئیت مارا ھچ شپ ءِ پاسء

جَنّتی حور ءُ چابڑیں غِلمان!!
سوتک اَنت بےمِھریں دوزھ ءِ آسء

ُبک ور اَنت درد ءُ ترْپّل اَنت اومان
سنگریت دل چو پرْشتگیں تاسء

آدگہ بنت کہ زانسراں واب اَنت
پل دپ ءِ آستیگ گوات نکنت راسء

برے چو رود ءَ امپسیت
برے گوں دستاں مھریں
تیر جنت، وتاس جنت
چراگیں دیم ءِ ماھکان
ودارے دوزھیں شپاں

6/179

برے چو درد ءَ نوک بیت
برے چو نیت بیسرئی ءَ
کپیت ماں گیاب ءَ روک بیت
برے چو جند ءِ ساھگ ءَ
دست ءَ گیپت بران بیت
برے چو کوھی چیدگ ءَ
راہ ءَ سوج دیان بیت
برے چو ماتو ءَ جُپیت
برے چو مات ءَ پاس جنت
چراگیں دیم ءِ ماھکان
ودارے دوزھیں شپاں

6/179

برے دل ءِ کتاب بیت
برے آ تاک تاک بیت
برے ھیال اِنت برھنگیں
برے سراں مٹے ھاک کنت
دمے، دمان ءِ کلکشان!
چرم جنت ءُ چاک کنت
برے شر پیت برے تڑپیت
برے مٹے جیگ ءَ لاس جنت
چراگیں دیم ءِ ماھکان
ودارے دوزھیں شپاں

6/1/97

ہزاز دل بہ پروشءُ ھزار جان بتاپین
ترا دینءِ مُلاّ ھزار ھون ماہیں

وازوں بدل کُت ، نمازوں بدل کت
برے گُرّ گاءِ ، برے ترند جاکیں
و پسے مسیت ءَ هم بے دَز نمازءَ
کونزگ سرینّاں کشءَ بلّے آپیں
ریشّاں سمارئے ، بروتاں تو رَندئے
ٹراشتگ برے سر برے گوک ٹاپیں
تئی دیم اللہ ءَ سیاهیچک مُشتگ
لاپ کوه طور انت ، بڈ کوه کاپیں
نہ بیت شات پمایک کورکیں دپارے
وتی جند دائم تئی آپ لاپیں
اِستال ءُ ماه ءِ سرا آدمی شُت
گھینے زمین ترا مُندر حاپیں
چتور هیر ءُ برکت بکشئے تو مارا
کیسگ تئی هالیگ جند تئی کٹاپیں
رَوانت دوزه ءَ آکہ تئی مکتبی انت
گوں حَر پیں زبان ءَ دلانش مواپیں
کنے واز دروگیں مئے سھڑینگ ءَ تو
روک ءِ تپ ءَ تو تئی دل ھلاپیں
رواں جنّت ءَ من ، تو بلّے نہ لوٹے
منی نیّت ھکّیں دلوں پھک ءُ ساپیں

AND FINALLY, ALL VERSES AND WORDS
THAT SHOHAAZ RECITE AND SAY;
MAY REMAIN ETERNALLY INTACT,
ALL IN CASSETTES THAT EVER PLAY.

(RENDERED INTO ENGLISH BY MUHAMMAD BAIG BEGUL)

*A long beaten track of camels that runs across the border hamlets of Nigwar, Macchaat etc. down to the major towns of Mekran, like Tump and Turbat. While still a young kid, the poet used this never-ending path on foot to reach school and other habitations in vicinity. And so, with the passage of time, he developed a deep affection for this primitive track. It is in everlasting memory of those tender feelings coupled with toils and tribulations and the resulting nostalgia that the poet has chosen JAALBAAR as the title of his present collection.

(Translator's Note)

LET AUTOMOBILES, VEHICLES PLY,
AND ALSO LOCOMOTIVE TRAIN;
MAY THE CAMEL SURVIVE TOO,
WITH ITS SADDLE, LITTER AND REIN.

RADIO AND T.V., YES,
AND LET THERE BE V.C.R. TOO;
MAY THE SWEET MELODIES OF BELLS
CHIME AND OUTLIVE TOO.

COOL AND COSY IS WONDROUS A.C.,
WITHOUT A SHADOW OF DOUBT;
MAY THE WELCOME BREEZE OF DALES
AND PASTURES ALSO BLOW ABOUT.

FAIR ENOUGH, TRACTORS AND TROLLEYS
ARE ALL TO OUR LIKING;
MAY OUR CUSTOM OF PICKING IN POUCHES
KEEP ALONG HIKING.

HITTING GAME BIRDS WITH A GUN
FROM A DISTANCE, IS ONE THING;
MAY OUR CATCH OF PREY WITH TWINES-N-TRAPS
ALSO GET GOING.

WILD AND LUSH UNDERGROWTH OF SPRING
IS GOOD-EARTH'S BLESSING;
MAY THE CORNS, PULSES AND VETCH
GROW ALSO WITH TOIL-N-SWEATING.

ALIEN LANGUAGES AND DIALECTS
ARE OFTEN GOOD AND WELL;
MAY OUR DEEP-ROOTED MOTHER TONGUE
SURVIVE AND SWELL.

MAY JAALBAAR SURVIVE FOREVER

MAY JAALBAAR SURVIVE THE WORLD,
TILL ITS LAST BREATH;
MAY THE MEMORY OF OUR LONGING PERSIST,
WITHOUT BREAK.

ردبندی

تاکدیم	سرگال/سربند	شمارہ

